

Pericopa Mişpatim - Interdicţia de luare de mită [anul 5783]

Toraua ne avertizează pentru prima oară să nu se ia mită în pericopa Mişpatim: „Să nu luați mită, căci mita îl orbeşte pe cei isteți și răstălmăceşte cuvintele celor drepti” (Exod 23:8). Toraua repetă această avertizare în pericopa Şoftim: „Să nu încovoi judecata, să nu fi părtinitor și să nu iei mită, căci mita orbeşte ochii celor înțelepți și răstălmăceşte cuvintele celor drepti” (Deuteronom 16:19).

A doua atenționare pune întrebări deoarece se pune întrebarea de ce după ce Toraua avertizează judecătorul ca să nu denatureze justiția și să nu fie părtinitor, mai adaugă judecătorului să nu ia mită. Acest lucru este și mai ciudat mai ales după ce Toraua a precizat ca nu cumva să încovoiati judecata, să nu ai milă de săraci când judeci (Rambam, Sefer hamitvot 247), să nu preferi în judecată pe cei importanți și să nu denaturezi justiția față de sclavi și față de orfani și să nu le fie frică judecătorilor de bandiți. În ciuda acestor atenționări, am mai piimit porunca să judecăm drept.

Primirea mitei și teama de încovoierea dreptului

Teama este ca nu cumva judecătorul să spună că-mi este neplăcut să-l refuz pe cel care vrea să-mi dea, după ce s-a străduit să aducă ceea ce a adus, cu scrupulozitate a adus. Eu doar cred în Dumnezeu și am depus un jurământ, eu am primit atribuțiile mele încă de pe Muntele Sinai și mita propusă nu mă va influența deloc. Aici vine Toraua și ne învață despre impactul negativ pe care-l are mita asupra celui care o primește.

Ca aceste lucruri să pătrundă bine în mintea oamenilor, Toraua și Talmudul accentuează aceste avertizări. În Talmud, în tractatul Ketubot 105:b, apare o poveste foarte semnificativă. Rabi Yişmael avea un *aris* (un agricultor care întreține pământul altcuiva) care îi aducea în fiecare vineri fructe din grădina lui Rabi lişmael. Într-o zi *arisul* a venit cu fructele cu o zi înainte, joi. El l-a întrebat pe *aris* de ce ai adus fructele înainte de timp? *Arisul* i-a răspuns că va avea o audiere la un proces în aceea zi și ca să nu vină de două ori le-a adus mai devreme. Rabi Yişmael a refuzat să primească fructele și s-a abținut ca să fie judecător la acest *aris* și a numit alți doi judecători în locul lui. După ce s-a terminat procesul, Rabi lişmael s-a interesat care au fost argumentele fiecărei părți. Atunci el a început să spună că era mai bine ca *arisul* să spună așa și așa decât susținuse. Adică, chiar și propunerea inocentă al *arisului* l-a influențat pe Rabi Yişmael. Când el a văzut influența negativă a mitei, a spus „să moară toți cei care primesc mită”. Dacă eu care nu am fost de acord să primesc „mita” prin înaintarea aducerii fructelor mele din grădina mea, am fost influențat de propunerea acestei „mite” și l-am susținut pe *aris* necondiționat, ce pot spune cei care nu pot ține față influențelor negative ale mitei. În Talmud se spune doar că gândurile celui care primește mită se fac identice cu cele ale celui care dă mita.

Interdicția de primire a mitei și dacă nu este chestiune de încovoiere a judecatei

Înțelepții au interzis primirea de mită și în acest caz. În midraş ni se spune că versetul „să nu iei mită” nu înseamnă numai să nu iei mită ca să scoți pe cineva nevinovat, ci și dacă mita este ca să-l acuze pe cel vinovat.

Rezultă că Torau îl îndepărtează pe judecător să primească mită în orice circumstanță, nici măcar ca să-l achite pe cel nevinovat sau să-l învinovățească pe inculpat. Rambam în cartea „Mișne Tora” avertizează de aceste fapte într-un mod foarte aspru. La fel avertizează și Șulhan Aruh.

Interdicția de dat mită

Cu toate că Toraua n-a interzis în mod explicit de dat mită, „Șulhan Aruh” interzice în mod clar: „Așa cum cel care ia trece peste „nu faci - lo tase”, așa și cel care dă trece peste „Să nu pui un obstacol înaintea unui orb” (Levitic 19:14). Și Rambam a stabilit acest lucru cu mult mai înainte în cartea sa „Mișne Tora”, Sanhedrin 23:b. Cu toate acestea, rămâne întrebarea de ce oare Toraua n-a găsit de cuviință să interzică și darea de mită așa cum a interzis primirea ei. Și legile din Talmud încoace ca și legile moderne în țările civilizate le interzic pe amândouă.

Cine nu are voie să primească mită?

Nu numai judecătorii implicați într-un anumit proces nu au voie să primească, ci toți cei care au de a face cu justiția, inclusiv acuzați și acuzatori. Mai mult decât atât. În halacha apare că nici demnitarii și conducătorii nu au voie să ia mită. Instituțiile statului sau ale orașului sau ale comunității trebuie să stabilească reguli clare contra dării și primirii de mită, ca nu cumva să se ajungă la situații pe care le vedem din ce în ce mai des în zilele noastre.

Să nu uităm cuvintele eterne ale marelui nostru profet, Isaia: „Conducătorii tăi sunt îndărătnici și tovarăși cu hoții, fiecare dintre ei iubește mita și aleargă după daruri, nu-i fac dreptate orfanului, iar cauza văduvei nu ajunge până la ei” (Isaia 1:23).